ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता पद पाठः (वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Version Notes:

This is now the current Version 2.0 dated May 31, 2025.

- 1. This replaces the earlier version 1.0 dated Feb 28, 2021.
- 2. This version has been updated with the errors found and reported till May 15, 2025.
- 3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.
- 4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 31st August 2018
2nd	Version Number	0.0 dated 31st January 2019
3rd	Version Number	0.0 dated 30th September 2019
4th	Version Number	0.1 dated 31st May 2020
5th	Version Number	1.0 dated 28th Feb 2021

Table of Contents

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां

पद पाठे पञ्चमं काण्डं

4

5.4 पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टकात्रयाभिधानं...... 4

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

5 <u>कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं</u> <u>काण्डं</u>

5.4 पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः – इष्टकात्रयाभिधानं

ता उपाधत ताभिर्वे स तनुविमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नधत ततो देवा

अभवन् परा ऽसुरा यदिन्द्रतनूरुपदधाति तनुवमेव ताभिरिन्द्रियं वीर्यं

यजमान आत्मन् धत्ते ऽथो सेन्द्रमेवाग्नि स्तनुं चिनुते भवत्यात्मना

पराऽस्य भ्रातृव्यो – [] 1

TS 5.4.1.1 - Padam

देवासुरा इति देव – असुराः । संयता इति सं–यताः । आसन्न ।
ते । न । वीति । अजयन्त । सः । एताः । इन्द्रः । तनूः ।

अपञ्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । तनुवम् ।

इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन्न् । अधत्त । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यत् । इन्द्रतनूरितीन्द्र – तनूः । उपदधातीत्युप – दधाति । तनुवम् । एव । ताभिः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमानः । आत्मन्न् । धते । अथो इति । सेन्द्रमिति — — स – इन्द्रम् । एव । अग्निम् । सतनुमिति स – तनुम् । चिनुते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । 1 (50)

TS 5.4.1.2

TS 5.4.1.2 - Padam

भवति । यज्ञः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । तम् । --- - । ॥ अवरुधमित्यव – रुधम् । न । अञ्चक्नुवन्न् । ते । एताः ।

यज्ञतनूरिति यज्ञ – तनूः । अपञ्यन्न् । ताः । उपेति । अद्धत । ताभिः । वै । ते । यज्ञम् । अवेति । अरुन्धत । यत् । यज्ञतनूरिति यज्ञ – तनूः । उपद्धातीत्युप – द्धाति । यज्ञम् । एव । ताभिः । यजमानः । अवेति । रुन्धे । त्रयस्त्रिण्शतमिति त्रयः – त्रिण्शतम् । ा उपेति । दधाति । त्रयस्त्रिङ्शदिति त्रयः – त्रिङ्शत् । वै । देवताः । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । अथो इति । सात्मानमिति स – आत्मानम् । एव । अग्निम् । सतनुमिति स–तनुम् । चिनुते । सात्मेति स – आत्मा । अमुष्मिन्न् । लोके । 2 (50) TS 5.4.1.3 भवति य एवं वैद ज्योतिष्मतीरुप दधाति ज्योतिरेवास्मिन् द्धात्येताभिर्वा अग्निश्चितो ज्वलित ताभिरेवैन ए समिन्ध उभयोरस्मै ा लोकयोर्ज्योतिर्भवति नक्षत्रेष्टका उप दधात्येतानि वै दिवो ज्योती प्षि तान्येवाव रुन्धे सुकृतां वा एतानि ज्योती एषि यन्नक्षत्राणि तान्येवाऽऽ*प्नोत्यथो अनूकाशमेवैतानि – [] 3

TS 5.4.1.3 - Padam

भवति । यः । एवम् । वेद । ज्योतिष्मतीः । उपेति । द्याति । ज्योतिः । एव । अस्मिन्न् । द्याति । एताभिः । वै । अग्नः । चितः । ज्वलित । ताभिः । एव । एनम् । समिति । इन्धे । उभयोः । अस्मै । लोकयोः । ज्योतिः । भवति । नक्षत्रेष्टका इति नक्षत्र – इष्टकाः । उपेति । द्याति । एतानि । वै । दिवः । ज्योतीः । एव । अवेति । रन्धे । सुकृतामिति । एव । अवेति । रन्धे । सुकृतामिति । सु – कृताम् । वै । एतानि । ज्योतीः षि । यत् । नक्षत्राणि । तानि । एव । अपेति । उपोतीः षि । यत् । नक्षत्राणि । तानि । एव । आप्नोति । अथो इति । अनूकाशमित्यनु – काशम् । एव । एतानि । उ (50)

TS 5.4.1.4

ज्योती ्षि कुरुते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै यथ् स अस्पृष्टा उपदद्ध्याद् - वृष्ट्यै लोकमपि दद्ध्यादवर् षुकः पर्जन्यः स्यादस अस्पृष्टा उप दधाति वृष्ट्या एव लोकं करोति वर षुकः

पर्जन्यो भवति पुरस्तादन्याः प्रतीचीरुपं दधाति पश्चादन्याः प्राचीस्तस्मात् प्राचीनानि च प्रतीचीनानि च नक्षत्राण्या वर्तन्ते ॥ 4 TS 5.4.1.4 - Padam ज्योती एषि । कुरुते । सुवर्गस्येति सुवः – गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु – ख्यात्यै । यत् । स७स्पृष्टा इति सं – स्पृष्टाः । उपदद्ध्यादित्युप-दद्ध्यात् । वृष्ट्यै । लोकम् । अपीति । दद्ध्यात् । अवर्.षुकः । पर्जन्यः । स्यात् । अस[ं]स्पृष्टा इत्यसं – स्पृष्टाः । उपेति । दधाति । वृष्ट्यै । एव । लोकम् । करोति । वर्.षुकः । । । । । । पर्जन्यः । भवति । पुरस्तात् । अन्याः । प्रतीचीः । उपेति । दधाति । ॥ ॥ । पश्चात् । अन्याः । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनानि । च । प्रतीचीनानि । च । नक्षेत्राणि । एति । वर्तन्ते ॥ ४ (४1) (भ्रातृव्यो – लोक – एवैतान्ये – कचत्वारि एशच्च) (A1) TS 5.4.2.1

ऋतव्या उप दधात्यृतूनां क्लृप्त्ये द्वन्द्वमुप दधाति तस्माद् द्वन्द्वमृतवो — । । । ऽधृतेव वा एषा यन्मद्ध्यमा चितिरन्तरिक्षमिव वा एषा द्वन्द्वमन्यासु

TS 5.4.2.1 - Padam

ऋतव्याः । उपेति । द्धाति । ऋतूनाम् । क्लृप्त्ये । द्वन्द्वमिति द्वं – द्वम् । उपेति । द्धाति । तस्मात् । द्वन्द्वमिति द्वं – द्वम् । ऋतवः । अधृता । इव । वै । एषा । यत् । मद्ध्यमा । चितिः । अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । द्वन्द्वमिति द्वं – द्वम् । अन्यासु । चितीषु । उपेति । द्धाति । पषा । द्वन्द्वमिति द्वं – द्वम् । अन्यासु । चितीषु । उपेति । द्धाति । चतस्रः । मद्ध्ये । धृत्ये । अन्तरुश्लेषणमित्यन्तः – श्लेषणम् । वै । एताः । चितीनाम् । यत् । ऋतव्याः । यत् । ऋतव्याः । उपद्धातीत्युप – द्धाति । चितीनाम् । विधृत्या इति वि – धृत्ये । अवकाम् । अनु । उपेति । द्धाति । एषा । वै । अग्नेः । योनिः । सयोनिमिति स – योनिम् । 5 (50)

TS 5.4.2.2

TS 5.4.2.2 - Padam

एव । अग्निम् । चिनुते । उवाच । ह । विश्वामित्र इते विश्व – मित्रः । अदत् । इत् । सः । ब्रह्मणा । अन्नम् । यस्य । एताः । उपधीयान्ता इत्युप – धीयान्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेदत् । इति । सँवथ्सर इति सं – वथ्सरः । वै । एतम् । प्रतिष्ठाया इति । प्रति – स्थायै । नुदते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । प्रतितिष्ठतीति । प्रति – तिष्ठति । पञ्च । पूर्वाः । चितयः । भवन्ति । अथ । षष्ठीम् । चितिम् । चिनुते । षट् । वै । ऋतवः । साँवथ्सर इति सां – वथ्सरः । चितिम् । चिनुते । षट् । वै । ऋतवः । साँवथ्सर इति सां – वथ्सरः ।

```
ऋतुषु । एव । संवथ्सर इति सं – वथ्सरे । प्रतीति ।
तिष्ठति । एताः । वै । 6 (50)
TS 5.4.2.3
अधिपत्नीर्नामेष्टका यस्यैता उपधीयन्तेऽधिपतिरेव समानानां भवति
यं द्विष्यात् तमुपदधद् ध्यायेदेताभ्य एवैनं देवताभ्य आ वृश्चति
ताजगार्तिमार्च्छत्यङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तो या यज्ञस्य
निष्कृतिरासीत् तामृषिभ्यः प्रत्यौहन् तिद्धरण्यमभवद्-यद्धिरण्यशल्कैः
प्रोक्षति यज्ञस्य निष्कृत्या अर्थो भेषजमेवास्मै करोत्य - [] 7
TS 5.4.2.3 - Padam
अधिपत्नीरित्यधि – पत्नीः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः ।
उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते । अधिपतिरित्यधि – पतिः । एव ।
समानानाम् । भवति । यम् । द्विष्यात् । तम् । उपदधदित्युप-दर्धत् ।
ध्यायेत् । एताभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । एति । वृश्चति ।
ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अङ्गिरसः ।
सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्तः । या । यज्ञस्य ।
```

निष्कृतिरिति निः-कृतिः । आसीत् । ताम् । ऋषिभ्य इत्यृषि-भ्यः । प्रतीति । औहन्न् । तत् । हिरण्यम् । अभवत् । यत् । हिरण्यश्लेकेरिति हिरण्य – शृल्कैः । प्रोक्षतीति प्र – उक्षति । यज्ञस्य । निष्कृत्या इति निः – कृत्यै । अथो इति । भेषजम् । एव । अस्मै । करोति । 7 (50)

TS 5.4.2.4

-थो रूपेणैवैन ् समर्ध्यत्यथो हिरण्यज्योतिषैव सुवर्गं लोकमेति

साहस्रवता प्रोक्षिति साहस्रः प्रजापतिः प्रजापतेराप्त्या इमा मे

अग्न इष्टका धेनवः सन्त्वत्याह धेनूरेवैनाः कुरुते ता एनं कामदुघा

अमुत्रामुष्मिन् लोक उप तिष्ठन्ते ॥ 8

TS 5.4.2.4 - Padam

अथो इति । रूपेण । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । अथो इति । हिरण्यज्योतिषेति हिरण्य – ज्योतिषा । एव । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । एति । साहस्रवतेति साहस्र – वता । प्रेति । उक्षति । साहस्रः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।

प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । आप्त्यै । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । इति । आह । धेनूः । एव । एनाः । कुरुते । ताः । एनम् । कामदुघा इति काम – दुघाः । अमुत्र । अमुष्मित्र । लोके । उपेति । तिष्ठन्ते ॥ 8 (5.4.8.3)

(सयोनि – मेता वै – करोत्ये – कान्नचत्वारिष्शच्च) (A2) TS 5.4.3.1

त्रद्रो वा एष यदिग्नः स एतर्.हिं जातो यर्.हिं सर्वश्चितः स यथा विश्वसो जातः स्तनं प्रेफ्सत्येवं वा एष एतर्.हिं भागधेयं प्रेफ्सिति विश्वसो जातः स्तनं प्रेफ्सत्येवं वा एष एतर्.हिं भागधेयं प्रेफ्सिति विश्वसमे यदाहुतिं न जुहुयादद्ध्वर्युं च यजमानं च ध्यायेच्छत्रुत्द्रद्रीयं जुहोति भागधेयेनैवैन् राष्ट्रिया नाऽऽ*ितमार्च्छत्यद्ध्वर्युन विश्वसमानो यद् ग्राम्याणां पशूनां [] 9

TS 5.4.3.1 - Padam

रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । सः । एतर्.हि । जातः । यर्.हि । सर्वः । चितः । सः । यथा । वथ्सः । जातः । स्तनम् । प्रेपसतीति प्र – ईफ्सिति । एवम् । वै । एषः । एतर्.हि ।

भागधेयमिति भाग-धेयम् । प्रेति । ईफ्सिति । तस्मै । यत् ।

आहुतिमित्या-हुतिम् । न । जुहुयात् । अद्ध्वर्युम् । च । यजमानम् ।

च । ध्यायेत् । ञ्तरुद्रीयमिति ञात – रुद्रीयम् । जुहोति ।

भागधेयेनेति भाग – धेयेन । एव । एनम् । ञ्चायति । न । आर्तिम् ।

एति । ऋच्छिति । अद्ध्वर्युः । न । यजमानः । यत् । ग्राम्याणाम् ।

पशूनाम् । 9 (50)

TS 5.4.3.2

पयसा जुहुयाद् ग्राम्यान् पशूञ्छुचा ऽर्पयेद्-यदारण्याना-मारण्यान् जिर्तिलयवाग्वा वा जुहुयाद् गवीधुकयवाग्वा वा न ग्राम्यान् पशून्.
हिनस्ति नाऽऽ*रण्यानथो खल्वाहुरनाहुतिवैं जिर्तिलाश्च
गवीधुका-श्चेत्यजक्षीरेण जुहोत्याग्नेयी वा एषा यदजा ऽऽहुत्यैव
जुहोति न ग्राम्यान् पशून्. हिनस्ति नाऽऽरण्यानङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तो- [] 10

TS 5.4.3.2 - Padam

पयसा । जुहुयात् । ग्राम्यान् । प्रशून् । शुचा । अर्पयेत् । यत् ।

आरण्यानाम् । आरण्यान् । जर्तिलयवाग्वेति जर्तिल – यवाग्वा ।

वा । जुहुयात् । ग्वीधुकयवाग्वेति गवीधुक – यवाग्वा । वा । न ।

ग्राम्यान् । प्रशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अथो इति । खलु ।

आहुः । अनाहुतिरित्यना – हुतिः । वै । जर्तिलाः । च । ग्वीधुकाः ।

च । इति । अजक्षीरेणेत्यज – क्षीरेण । जुहोति । आग्नेयी । वै ।

एषा । यत् । अजा । आहुत्येत्या – हुत्या । एव । जुहोति । न ।

ग्राम्यान् । प्रशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अङ्गिरसः ।

स्वर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्तः । 10 (50)

TS 5.4.3.3

-ऽजायां घमं प्रासिञ्चन्थ् सा शोचन्ती पणं परा ऽजिहीत ॥ । । । सो(1)ऽको ऽभवत् तदर्कस्यार्कत्वमर्कपर्णेन जुहोति सयोनित्वायोदङ् तिष्ठन् जुहोत्येषा वै रुद्रस्य दिख् स्वायामेव दिशि रुद्रं निरवदयते चरमायामिष्टकायां जुहोत्यन्तत एव रुद्रं निरवदयते

त्रेधाविभक्तं जुहोति त्रयं इमे लोका इमानेव लोकान्थ् समावद्वीर्यान् करोतीयत्यग्रे जुहोत्य- [] 11

TS 5.4.3.3 - Padam

अजायाम् । घर्मम् । प्रेति । असिञ्चन्न् । सा । शोचन्ती । पर्णम् । परेति । अजिहीत । सः । अर्कः । अभवत् । तत् । अर्कस्य । अर्कत्वमित्यर्क – त्वम् । अर्कपर्णेनेत्यर्क – पर्णेन । जुहोति । सयोनित्वायेति सयोनि – त्वाय । उदङ् । तिष्ठन्न् । जुहोति । एषा । । । । इति निः–अवदयते । चरमायाम् । इष्टकायाम् । जुहोति । अन्ततः । एव । रुद्रम् । निरवदयत इति निः – अवदयते । त्रेधाविभक्तमिति त्रेधा – विभक्तम् । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । समावद्वीर्यानिति समावत् – वीर्यान् । करोति । इयति । अग्रे । जुहोति । 11 (50)

TS 5.4.3.4 -थेयत्यथेयति त्रयं इमे लोका एभ्य एवैनं लोकेभ्यः शमयति तिस्र उत्तरा आहुतीर्जुहोति षट् थ्सं पद्यन्ते षड् वा ऋतव ऋतुभिरेवैन ए शमयति यदनुपरिक्रामं जुहुयादन्तरवचारिण एं रुद्रं कुर्यादथो खल्वांहुः कस्यां वा ऽहं दिशि रुद्रः कस्यां वैत्यनुपरिक्राममेव होतव्य-मपरिवर्गमेवैन 🕹 शमयत्ये - [] 12 TS 5.4.3.4 - Padam अथ । इयति । अथ । इयति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । तिस्रः । उत्तरा इत्युत् – तराः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु – भिः । एव । एनम् । शमयति । यत् । अनुपरिक्राममित्यनु – परिक्रामम् । जुहुयात् । अन्तरवचारिणमित्यन्तः – अवचारिणम् । रुद्रम् । कुर्यात् । अथो इति । खलुं । आहुः । कस्याम् । वा । अहं । दिशि । रुद्रः । कस्याम् । वा । इति । अनुपरिक्राममित्यनु – परिक्रामम् । एव ।

होतव्यम् । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । एव । एनम् । -- रामयति । 12 (50)

TS 5.4.3.5

—ता वै देवताः सुवर्ग्या या उत्तमास्ता यजमानं वाचयित ताभिरेवैन थ्

सुवर्गं लोकं गमयित यं द्विष्यात् तस्य सञ्चरे पशूनां न्यस्येद् यः

प्रथमः पशूरभितिष्ठति स आर्तिमार्च्छति ॥ 13

TS 5.4.3.5 - Padam

एताः । वै । देवताः । सुवर्ग्या इति सुवः – ग्याः । याः । उत्तमा इत्युत्–तमाः । ताः । यजमानम् । वाचयति । ताभिः । एव । एनम् । सुवर्गमिति सुवः–गम् । लोकम् । गमयति । यम् । द्विष्यात् । तस्य । सञ्चर इति सं – चरे । पुशूनाम् । नीति । अस्येत् । यः । प्रथमः । पुशुः । अभितिष्ठतीत्यभि – तिष्ठति । सः । आर्तिम् । एति ।

ऋच्छति ॥ 13 (30)

(पशूनां – वन्तो – उग्ने जुहोत्य – परिवर्गमेवैनर् शमयति – - । त्रिर्शच्च) (A3) TS 5.4.4.1

अञ्मन्नूर्जिमिति परि षिञ्चित मार्जयत्येवैनमथो तर्पयत्येव स एनं तृप्तो ऽक्षुद्ध्य-न्नशोच-न्नमुष्मिन् लोक उप तिष्ठते तृप्यिति प्रजया पशुभिर्य एवं वैद तां न इषमूर्जं धत्त मरुतः स्र्राणा इत्याहान्नं वा ऊर्गन्नं मरुतोऽन्नमेवाव रुन्धे ऽञ्म स्ते क्षुद्मुं ते शु – [] 14

TS 5.4.4.1 - Padam

अरुमन्न् । ऊर्जम् । इति । परीति । सिञ्चित । मार्जयित । एव ।

एनम् । अथो इति । तर्पयित । एव । सः । एनम् । तृप्तः ।

अक्षुद्ध्यन् । अशोचन्न् । अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । तिष्ठते ।

तृप्यित । प्रजयेति प्र – जया । प्रशुभिरिति प्रशु – भिः । यः ।

एवम् । वेद । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धृत्त । मुरुतः ।

स्र्राणा इति सं – र्राणाः । इति । आह् । अन्नम् । वै । ऊर्क् ।

अन्नम् । मुरुतः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । अरुमन् । ते ।

क्षुत् । अमुम् । ते । रुक् । 14 (50)

TS 5.4.4.2

TS 5.4.4.2 - Padam

ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः । इति । आह । यम् । एव । द्वेष्टि । तम् ।

अस्य । क्षुधा । च । शुचा । च । अर्पयित । त्रिः । परिषिञ्चिति

परि – सिञ्चन्न् । परीति । एति । त्रिवृदिति त्रि–वृत् । वै । अग्निः ।

यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शुमयित । त्रिः । पुनः ।

परीति । एति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः ।

ऋतुभिरित्यृतु–भिः। एव । अस्य । शुचम् । शुमयित । अपाम् । वै ।

एतत् । पुष्पम् । यत् । वेतसः । अपाम् । 15 (50)

TS 5.4.4.3

पशुरिधक्रामतीश्वरो वै त ्र शचा प्रदहों मण्डू केन वि कर्.षत्येष वै पंशूना-मनुपजीवनीयो न वा एष ग्राम्येषु पशुषु हितो नाऽऽरण्येषु तमेव शुचा ऽर्पयत्यष्टाभिर्वि कंर्.षत्य - [] 16 <u>TS 5.4.4.3 - Padam</u> शरः । अवकाः । वेतसशाखयेति वेतस – शाखया । च । अवकाभिः । च । वीति । कर्.षति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । यः । वै । अग्निम् । चितम् । प्रथमः । पशुः । अधिक्रामतीत्यधि-क्रामति । ईश्वरः । वै । तम् । शुचा । प्रदह इति प्र – दहः । मण्डूकेन । वीति । कर्.षति ।

एषः । वै । पशूनाम् । अनुपजीवनीय इत्यनुप – जीवनीयः । न ।

वै । एषः । ग्राम्येषु । पशुषु । हितः । न । आरण्येषु । तम् । एव ।

श्चा । अर्पयति । अष्टाभिः । वीति । कर्.षति । **16 (50)**

TS 5.4.4.4

-ष्टाक्षरा गायत्री गायत्रो ऽग्निर्यावा-नेवाऽग्नि स्तस्य शुच् शमयति पावकवतीभिरत्नं वै पावको उन्नेनैवास्य शुचर् शमयति मृत्युर्वा

एष यदग्निर्ब्रह्मण एतद्रूपं यत् कृष्णाजिनं काष्णी उपानहावुप मुञ्चते ब्रह्मणैव मृत्योरन्तर्ब्धते उन्तर्मृत्योर्द्धते उन्तरन्नाद्या— दित्याहुरन्या—मुपमुञ्चते उन्यां नान्त — [] 17

TS 5.4.4.4 - Padam

अष्टाक्षरेत्यष्टा – अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शमयित । पावकवतीभिरिति । पावक – वतीभिः । अत्रम् । वै । पावकः । अत्रेन । एव । अस्य । गायक्ष । श्रामयित । मृत्युः । वै । एषः । यत् । अग्निः । ब्रह्मणः । एतत् । रूपम् । यत् । कृष्णाजिनमिति कृष्ण – अजिनम् । पत् । कृष्णाजिनमिति कृष्ण – अजिनम् । वाष्ट्री । उपति । मृत्योः । ब्रह्मणा । एव । मृत्योः । अन्तः । धते । अन्तः । मृत्योः । धते । अन्तः । अश्वाद्यतित्यन्न – अद्यात् । इति । आहुः । अन्याम् । उपमुञ्चत इत्युप – मुञ्चते । अन्याम् । न । अन्तः । 17 (50)

TS 5.4.4.5

-रेव मृत्योर्द्धते ऽवाऽन्नाद्यण् रुन्धे नमस्ते हरसे शोचिष इत्याह नमस्कृत्य हि वसीयाण्स-मुपचरन्त्यन्यं ते अस्मत् तपन्तु हेतय ा इत्याह यमेव द्वेष्टि तमस्य शुचा ऽर्पयित पावको अस्मभ्यण् शिवो भवेत्याहान्नं वै पावकोऽन्नमेवाव रुन्धे द्वाभ्यामिध क्रामित प्रतिष्ठित्या अपस्यवतीभ्याण् शान्त्यै ॥ 18

TS 5.4.4.5 - Padam

एव । मृत्योः । धते । अवेति । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । रुन्धे ।

नमः । ते । हरसे । शोचिषे । इति । आह । नमस्कृत्येति

नमः – कृत्य । हि । वसीया एसम् । उपचरन्तीत्युप – चरन्ति ।

अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । इति । आह । यम् । एव ।

देष्टि । तम् । अस्य । शुचा । अर्पयित । पावकः ।

अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । शिवः । भव । इति । आह । अन्नम् ।

वै । पावकः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । द्वाभ्याम् । अधीति ।

क्रामित । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ।

TS 5.4.5.1

नृषदे विडिति व्याघारयित पङ्क्त्या ऽऽहुत्या यज्ञमुखमा रभते
ऽक्ष्णया व्याघारयित तस्मादक्ष्णया पश्चवो ऽङ्गानि प्र हरिन्त
प्रतिष्ठित्यै यद्-वषट्कुर्याद्-यातयामाऽस्य वषट्कारः स्याद्-यन्न
प्रतिष्ठित्यै यद्-वषट्कुर्याद्-यातयामाऽस्य वषट्कारः स्याद्-यन्न
वषट्कुर्याद्-रक्षां एसि यज्ञ ए हन्युर्विडित्याह परोक्षमेव वषट्
करोति नास्य यातयामा वषट्कारो भवति न यज्ञ ए रक्षा एसि
घनिन हुतादो वा अन्ये देवा- [] 19

TS 5.4.5.1 - Padam

नृषद् इति नृ – सदे । वट् । इति । व्याघारयतीति वि–आघारयति । पङ्क्त्या । आहुत्येत्या–हुत्या । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एति । रभते । अक्ष्णया । व्याघारयतीति वि – आघारयति । तस्मात् ।

अक्ष्णया । पश्चंः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । यत् । वषट्कुर्यादिति वषट् – कुर्यात् । यातयामेति यात – यामा । अस्य । वषट्कार इति वषट्–कारः । स्यात् । यत् । न । वषट्कुर्यादिति वषट् – कुर्यात् । रक्षा एंसि । यज्ञम् । हन्युः । वट्। इति । आह् । परोक्षमिति परः – अक्षम् । एव । वषट् । करोति । न । अस्य । यातयामेति यात – यामा । वषट्कार इति वषट् – कारः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षां ्सि । घनन्ति । हुताद इति हुत – अदः । वै । अन्ये । देवाः । 19 (50) TS 5.4.5.2 अहुतादो उन्ये तानग्निचिदेवोभयान् प्रीणाति ये देवा देवानामिति दद्ध्ना मधुमिश्रेणावोक्षति हुतादश्चैव देवानहुतादश्च यजमानः प्रीणाति ते यजमानं प्रीणन्ति दद्ध्नैव हुतादः प्रीणाति मधुषा उहुतादो ग्राम्यं वा एतदन्नं यद्–दद्ध्यारण्यं मधु यद्–दध्ना मध्मिश्रेणा-वोक्षत्यभयस्या-वरुद्ध्यै ग्रुमुष्टिनाऽवोक्षति प्राजापत्यो – [] 20

TS 5.4.5.2 - Padam

अहुताद इत्यंहुत – अदः । अन्ये । तान् । अग्निचिदित्यंग्नि–चित् । एव । उभयान् । प्रीणाति । ये । देवाः । देवानाम् । इति । दद्ध्ना । मधुमिश्रेणेति मधु – मिश्रेण । अवेति । उक्षति । हुताद इति हुत – अदः । च । एव । देवान् । अहुताद इत्यहुत – अदः । च । यजमानः । प्रीणाति । ते । यजमानम् । प्रीणन्ति । दद्ध्ना । एव । हुताद इति हुत – अदः । प्रीणाति । मधुषा । अहुताद इत्यंहुत – अदः । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत् । दिधं । आरण्यम् । मधुं । यत् । दद्ध्ना । मधुमिश्रेणेति मधु – मिश्रेण । अवोक्षतीत्यव – उक्षति । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुध्यै । ग्रुमुष्टिना । अवेति । उक्षति । प्राजापत्य इति प्राजा–पत्यः । **20 (50)** TS 5.4.5.3 वै गुंमुष्टिः संयोनित्वाय द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्या अनुपरिचार-मवीक्षत्य-परिवर्गमेवैनान् प्रीणाति वि वा एष प्राणैः प्रजया पशुभिर्.ऋद्ध्यते

योऽग्निं चिन्वन्नधिक्रामित प्राणदा अपानदा इत्याह प्राणानेवाऽऽत्मन्

थत्ते वर्चीदा वरिवोदा इत्याह प्रजा वै वर्चः प्रश्वो वरिवः प्रजामेव पश्नात्मन् धत्त इन्द्रो वृत्रमहन् तं वृत्रो – [] 21

TS 5.4.5.3 - Padam

। । । । । । वै । ग्रुमुष्टिः । सयोनित्वायेति सयोनि – त्वाय । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या । । । । इति प्रति – स्थित्यै । अनुपरिचारमित्यनु – परिचारम् । अवेति । उक्षति । अपरिवर्गमित्यपरि – वर्गम् । एव । एनान् । प्रीणाति । वीति । वै । एषः । प्राणैरिति प्र – अनैः । प्रजयेति प्र – जया । पशुभिरिति पशु - भिः । ऋद्ध्यते । यः । अग्निम् । चिन्वन् । अधिक्रामतीत्यधि – क्रामिति । प्राणदा इति प्राण – दाः । अपानदा इत्यपान – दाः । इति । आह । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । आत्मन् । धत्ते । वर्चोदा इति वर्चः – दाः । वरिवोदा इति वरिवः – दाः । इति । आह । प्रजेति प्र – जा । वै । वर्चः । पशवः । वरिवः । प्रजामितिं प्र – जाम् । एव । पशून् । आत्मन्न् । धत्ते । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । तम् । वृत्रः । 21 (50)

TS 5.4.5.4

हतः षोड्रशभिर्भोगैरसिनाथ् स एतामग्नयेऽनीकवत् आहुतिमपञ्यत् । तस्याग्निरनी कवान्थ्स्वेन भागधेयेन प्रीतः षोड्रश्धा वृत्रस्य भोगानप्यदहद् –वैश्वकर्मणेन पाप्मनो नि-रमुच्यत् । यदग्नयेऽनीकवत् आहुतिं जुहोत्यग्निरेवा – स्यानीकवान्थ् स्वेन भागधेयेन प्रीतः पाप्मानमपि दहित वैश्वकर्मणेन पाप्मनो निर्मुच्यते । यं कामयेत चिरं पाप्मनो – [] 22

TS 5.4.5.4 - Padam

हतः । षोडशभिरिति षोडश – भिः । भोगैः । असिनात् । सः ।

एताम् । अग्नये । अनीकवत् इत्यनीक – वते ।

आहुतिमित्या – हुतिम् । अपश्यत् । ताम् । अजुहोत् । तस्य ।

अग्निः । अनीकवानित्यनीक – वान् । स्वेन । भागधेयेनेति

भाग – धेयेन । प्रीतः । षोडशधेति षोडश–धा । वृत्रस्य । भोगान् ।

अपीति । अदहत् । वैश्वकर्मणेनेति वैश्व – कर्मणेन । पाप्मनः ।

निरिति । अमुच्यत । यत् । अग्नये । अनीकवत् इत्यनीक – वते ।

आहुं तिमित्या – हुतिम् । जुहोति । अग्निः । एव । अस्य । अनीकवानित्यनीक – वान् । स्वेन । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । प्रीतः । पाप्मानम् । अपीति । दहति । वैश्वकर्मणेनेति – वश्य – वश

TS 5.4.5.5

निर्मुच्येतेत्येकैकं तस्य जुहुयाच्चिरमेव पाप्मनो निर्मुच्यते यं कामयेत ताजक पाप्मनो निर्मुच्येतेति सर्वाणि तस्यानुदूत्य जुहुयात् ताजगेव पाप्मनो निर्मुच्यते ऽथो खलु नानैव सूक्ताभ्यां जुहोति नानैव सूक्तयोर्वीयं दधात्यथो प्रतिष्ठित्यै ॥ 23

TS 5.4.5.5 - Padam

निरिति । मुच्येत । इति । एकैकमित्येकं-एकम् । तस्य । जुहुयात् । चिरम् । एव । पाप्मनः । निरिति । मुच्यते । यम् । कामयेत । ताजक् । पाप्मनः । निरिति । मुच्येत । इति । सर्वणि । तस्य । जुहुयात् । अनुद्गृत्येत्यनु-दृत्य । जुहुयात् । ताजक् । एव । पाप्मनः । निरिति । अनुद्गृत्येत्यनु-दृत्य । जुहुयात् । ताजक् । एव । पाप्मनः । निरिति ।

मुच्यते । अथो इति । खलु । नाना । एव । सूक्ताभ्यामिति सु – उक्ताभ्याम् । जुहोति । नाना । एव । सूक्तयोरिति । ।। सु – उक्तयोः । वीर्यम् । दधाति । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ॥ 23 (40) (देवाः – प्राजापत्यो – वृत्र – श्चिरं पाप्मनं – श्चत्वारि एशच्चं) (A5) TS 5.4.6.1 उदेनमुत्तरां नयेति समिध आ दधाति यथा जनं यते ऽवसं करोति तादृगेव तत् तिस्र आ दंधाति त्रिवृद्-वा अग्निर्यावानेवाग्नि स्तस्मै भागधेयं करोत्यौदुम्बरी-र्भवन्त्यूर्ग्व उदुम्बर ऊर्जमेवास्मा अपि दधात्युद् त्वा विश्वे देवा इत्याह प्राणा वै विश्वे देवाः प्राणै-[] 24 **TS 5.4.6.1 - Padam** उदिति । एनम् । उत्तरामित्युत् – तराम् । नय । इति । समिध इति सं – इधः । एति । दधाति । यथा । जनम् । यते । अवसम् । करोति । तादृक् । एव । तत् । तिस्रः । एति । दधाति । त्रिवृदिति

त्रि – वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्मै ।

TS 5.4.6.2

-रेवैनमुद्-यच्छते उग्ने भरन्तु चित्तिभिरित्याह यस्मा एवैनं

चित्तायोद्यच्छते तेनैवैन ए स-मर्ख्यति पञ्च दिशो दैवीर्यज्ञमवन्तु

देवीरित्याह दिशो ह्येषोऽनु प्रच्यवते ऽपामितं दुर्मितं बाधमाना

इत्याह रक्षसामपहत्यै रायस्पोषे यज्ञपित-माभजन्तीरित्याह पशवो

वै रायस्पोषः - [] 25

TS 5.4.6.2 - Padam

एव । एनम् । उदिति । यच्छते । अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरिति

चित्ति – भिः । इति । आह । यस्मै । एव । एनम् । चित्ताय ।

उद्यच्छत इत्युत्–यच्छते । तेन । एव । एनम् । सिमिति । अर्द्धयित ।

पञ्च । दिशः । दैवीः । यज्ञम् । अवन्तु । देवीः । इति । आह ।

दिशः । हि । एषः । अन्विति । प्रच्यवत इति प्र – च्यवते । अपेति । अमितम् । दुर्मितिमिति दुः – मितम् । बाधमानाः । इति । आह । यग्नपितिमिति यग्न–पितम् । आभजन्तीरित्या – भजन्तीः । इति । आह । यग्नपितिमिति यग्न–पितम् । आभजन्तीरित्या – भजन्तीः । इति । आह । पश्चः । पौषः । पश्चः । पौषः । पश्चः । वै । रायः । पोषः । 25 (50)

TS 5.4.6.3

पशूनेवाव रुन्धे षडिभर्. हरित षड् वा ऋतव ऋतुभिरेवैन ्
हरित द्वे परिगृह्यवती भवतो रक्षसामपहत्यै सूर्यरिहमर्. हिरकेशः
पुरस्तादित्याह प्रसूत्यै ततः पावका आिशषो नो जुषन्तामित्याहान्नं
वै पावकोऽन्नमेवाव रुन्धे देवासुराः संयत्ता आसन् ते देवा

एत-दप्रतिरथ-मपश्यन् तेन वै ते ऽप्रत्य- [] 26

TS 5.4.6.3 - Padam

पशून्। एव। अवेति। रुन्धे। षड्भिरिति षट्-भिः। हरति। षट्।
वै। ऋतवः। ऋतुभिरित्यृतु – भिः। एव। एनम्। हरति। द्वे इति।

परिगृह्यवती इति परिगृह्य – वती। भवतः। रक्षसाम्।

अपहत्या इत्यप – हत्यै । सूर्यरिक्मिरिति सूर्य – रिक्मः । हिरिकेश हित हिरि-केशः । पुरस्तात् । इति । आह । प्रसूत्या इति प्र-सूत्यै । ततः । पावकाः । आशिष इत्या – शिषः । नः । जुषन्ताम् । इति । आह । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्थे । वेवासुरा इति देव – असुराः । संयता इति सं – यताः । आसन्न् । ते । देवाः । एतत् । अप्रतिरथमित्यप्रति – रथम् । अपश्यन्न् । तेन । वै । ते । अप्रति । अप्रति । अप्रति । उप्रति । अप्रति । अप्रति

TS 5.4.6.4

-स्रानजयन् तदप्रतिरथस्या-प्रतिरथत्वं यदप्रतिरथं द्वितीयो

होता उन्वाहाप्रत्येव तेन यजमानो भ्रातृव्यान् जयत्यथो

अनिभिजितमेवाभि जयित दश्चं भवित दशाक्षरा विराड् विराजेमौ

लोकौ विधृतावनयोलींकयोर्विधृत्या अथो दशाक्षरा विराड्शं विराड्
विराज्येवान्नाद्ये प्रति तिष्ठत्यसदिव वा अन्तरिक्ष-मन्तरिक्ष
मिवाऽऽग्नीद्धमाग्नीद्धे-[] 27

TS 5.4.6.4 - Padam

असुरान् । अजयन्न् । तत् । अप्रतिरथस्येत्यप्रति – रथस्य । अप्रतिरथत्वमित्यप्रतिरथ – त्वम् । यत् । अप्रतिरथमित्यप्रति–रथम् । । । । द्वितीयः । होता । अन्वाहेत्यनु – आह । अप्रति । एव । तेन । यजमानः । भ्रातृव्यान् । जयति । अथो इति । अनभिजितमित्यनभि – जितम् । एव । अभीति । जयति । वशर्चमिति दश – ऋचम् । भवति । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । विराडिति वि – राट् । विराजेति वि – राजा । इमौ । लोकौ । विधृताविति वि – धृतौ । अनयोः । लोकयोः । विधृत्या इति वि – धृत्यै । अथो इति । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । विराडिति वि – राट्। अन्नम्। विराडिति वि – राट्। विराजीति वि – राजि। एव । अन्नाद्य इत्यन्न — अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । असत् । इव । वै । अन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् । इव । आग्नीध्रमित्याग्नि – इध्रम् । आग्नीद्ध इत्याग्नि – इद्धे । 27 (50)

TS 5.4.6.5 ऽञ्मानं नि दंधाति सत्त्वाय द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्यै विमान एष दिवो मद्ध्यं आस्त इत्याह व्येवैतया मिमीते मद्ध्ये दिवो निहितः प्रिञरश्मेत्याहान्नं वै पृश्ञ्यन्नमेवाव रुन्धे चतसृभिरा पुच्छादेति चत्वारि छन्दा एसि छन्दोभिरेवेन्द्रं विश्वा अवीवृधन्नित्याह वृद्धिमेवोपावर्तते वाजाना ुं सत्पतिं पति – [] 28 TS 5.4.6.5 - Padam अञ्मानम् । नीति । दधाति । सत्त्वायेति सत् – त्वायं । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । विमान इति वि – मानः । एषः । दिवः । मद्ध्ये । आस्ते । इति । आह । वीति । एव । एतया । । मिमीते । मद्ध्ये । दिवः । निहित इति नि – हितः । पृठिञः ।

अञ्चा । इति । आह । अञ्चम् । वै । पृञ्जि । अञ्चम् । एव ।
अवेति । रुन्धे । चतसृभिरिति चतसृ–भिः । एति । पुच्छात् । एति ।
चत्वारि । छन्दार्थ्स । छन्दोभिरिति छन्दः – भिः । एव । इन्द्रम् ।

विश्वाः । अवीवृधञ्ग् । इति । आह । वृद्धिम् । एव ।

उपावर्तत इत्युप-आवर्तते । वाजानाम् । सत्पतिमिति सत् – पतिम् । - ॥
पतिम् । 28 (50)

TS 5.4.6.6

-मित्याहान्नं वै वाजो ऽन्नमेवाव रुन्धे सुम्नहूर्यज्ञो देवाण् आ च वक्षदित्याह प्रजा वै प्रश्वः सुम्नं प्रजामेव प्रशूनात्मन् धते यक्षदित्याह प्रजा वै प्रश्वः सुम्नं प्रजामेव प्रशूनात्मन् धते यक्षदित्याह देवाण् आ च वक्षदित्याह स्वगाकृत्यै । वाजस्य मा प्रस्वे-नोद्ग्राभेणो-दग्रभी-दित्याहासौ वा आदित्य । उद्यन्नुद्ग्राभ एष () निम्रोचन् निग्राभो ब्रह्मणैवाऽऽत्मान-मुद्गृह्णाति । वाजस्य मा प्रस्वे न गृह्णाति ॥ 29

TS 5.4.6.6 - Padam

इति । आह । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे ।

सुम्नहूरिति सुम्न – हूः । यज्ञः । देवान् । एति । च । वक्षत् ।

इति । आह । प्रजेति प्र – जा । वै । प्रश्वः । सुम्नम् । प्रजामिति

प्र – जाम् । एव । प्रशून् । आत्मन्न् । धत्ते । यक्षत् । अग्निः ।

देवः । देवान् । एति । च । वक्षत् । इति । आह ।

स्वगाकृत्या इति स्वगा – कृत्यै । वाजस्य । मा । प्रसवेनेति प्र – सर्वेन । उद्ग्राभेणेत्युत्–ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् । इति । आह । असौ । वै । आदित्यः । उद्यन्नित्युत् – यन्न् । उद्ग्राभ इत्युत् – ग्राभः।एषः ()। निम्रोचिन्निति नि – म्रोचन्न्। निग्राभ इति नि – ग्राभः । ब्रह्मणा । एव । आत्मानम् । उदृह्णातीत्युत् – गृह्णाति । ब्रह्मणा । भ्रातृव्यम् । नीति । गृह्णाति ॥ **29 (60) (प्राणै: - पोषो - ऽप्रत्या - ग्नीब्हे - पति -**मेष - दश च) (A6) TS 5.4.7.1 प्राचीमनु प्रदिशं प्रेहि विद्यानित्याह देवलोक-मेवैतयोपावर्तते क्रमद्ध्वमग्निना नाक-मित्याहेमानेवैतया लोकान् क्रमते पृथिव्या अहमुदन्तरिक्षमा ऽरुहमित्याहेमानेवैतया लोकान्थ् समारोहति ्। । । । । । । । । । । । । । । । स्वर्यन्तो नापेक्षन्त इत्याह सुवर्गमेवैतया लोकमेत्यग्ने प्रेहि-[] **30**

TS 5.4.7.1 - Padam

प्राचीम् । अन्विति । प्रदिश्गमिति प्र-दिशम् । प्रेति । ङ्हि । विद्वान् । इति । आह । देवलोकमिति देव – लोकम् । एव । एतया । उपावर्तत् इत्युप – आवर्तते । क्रमद्ध्वम् । अग्निना । नाकम् । इति । आह । इमान् । एव । एतया । लोकान् । क्रमते । पृथिव्याः । अहम् । उदिति । अन्तरिक्षम् । एति । अरुहम् । इति । आह । इमान् । एव । एतया । लोकान् । इति । आह । इमान् । एव । एतया । लोकान् । समारोहतीति सं – आरोहति । सुवः । यन्तः । न । अपेति । ईक्षन्ते । इति । आह । सुवर्गमिति सुवः – गम् । एव । एतया । लोकम् । एति । अग्ने । पृति । इहि । 30 (50)

TS 5.4.7.2

प्रथमो देवयता-मित्याहोभयेष्वेवैतया देवमनुष्येषु चक्षुर्दधाति

पञ्चिभरिध क्रामित पाङ्को यज्ञो यावानेव यज्ञ स्तेन सह सुवर्गं

लोकमेति नक्तोषासेति पुरोनुवाक्यामन्वाह प्रत्या अग्ने

सहस्राक्षेत्याह साहस्रः प्रजापतिः प्रजापतेराप्त्यै तस्मै ते विधेम । । । । । । । । । वाजाय स्वाहेत्याहान्नं वै वाजो ऽन्नमेवाव – [] 31

TS 5.4.7.2 - Padam

प्रथमः । देवयतामितिं देव – यताम् । इति । आह । उभयेषु । एव । एतया । देवमनुष्येष्विति देव – मनुष्येषु । चक्षुः । दधाति । पञ्चिभरिति पञ्च – भिः । अधीति । क्रामति । पाङ्गः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः । तेन । सह । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । एति । नक्तोषासा । इति । पुरोनुवाक्यामिति पुरः – अनुवाक्याम् । अन्विति । आह । प्रत्यै । अग्ने । सहस्राक्षेति सहस्र – अक्ष । इति । आह । साहस्रः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । आप्त्यै । तस्मै । ते । विधेम । वाजाय । स्वाहा । इति । आह । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । **31 (50)**

TS 5.4.7.3

रुन्धे दद्ध्नः पूर्णामौदुम्बरी स्वयमातृण्णायां जुहोत्यूर्वे
दद्ध्यूर्गुदुम्बरोऽसौ स्वयमातृण्णा ऽमुष्यामेवोर्जं दधाति
तस्मादमृतोऽर्वाची – मूर्जमुप जीवाम स्तिसृभिः सादयति त्रिवृद् – वा
अग्निर्यावानेवाग्निस्तं प्रतिष्ठां गमयति प्रेद्धो अग्ने दीदिहि पुरो न
इत्यौदुम्बरीमा दधात्येषा वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म – [] 32

TS 5.4.7.3 - Padam

रुन्धे । द्रद्धः । पूर्णाम् । औदुंबरीम् । स्वयमातृण्णायामिति
स्वयं – आतृण्णायाम् । जुहोति । ऊर्क् । वै । दिधे । ऊर्क् ।

उदुंबरः । असौ । स्वयमातृण्णेति स्वयं – आतृण्णा । अमुष्याम् ।
एव । ऊर्जम् । द्रधाति । तस्मात् । अमुतः । अर्वाचीम् । ऊर्जम् ।

उपेति । जीवामः । तिसृभिरिति तिसृ – भिः । सादयति ।

त्रिवृदिति त्रि – वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् ।

प्रतिष्ठामिति प्रति–स्थाम् । गुमयति । प्रेद्ध इति प्र – इद्धः । अग्ने ।

त्र 5.4.7.4
वै देवा असुराणां शाततर् हां स्तृ प्हिन्त यदेतया समिधमादधाति
वज्रमेवैतच्छत्वां यजमानो भ्रातृ व्याय प्रहरित स्तृत्या अछम्बट्कारं
विधेम ते प्रमे जन्मन्नग्न इति वैकङ्कतीमा दधाति भा एवाव रुन्धे
तां सिवतुर्वरेण्यस्य चित्रामिति शमीमयीं शान्त्या अग्निर्वा ह वा
अग्निचितं दुहेऽग्निचिद् –वा ऽग्निं दुहे तां ् – [] 33

TS 5.4.7.4 - Padam

वै । देवाः । अस्राणाम् । शततर् हानिति शत – तर् हान् । तृ ्हन्ति । यत् । एतया । समिधमिति सं – इधम् । आदधातीत्या – दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतद्मीमिति शत – घ्नीम् । यजमानः । भातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । अछंबट्कारमित्यछंबट् – कारम् । विधेम । ते । परमे । जन्मन् । अग्ने । इति । वैकङ्कतीम् । एति । दधाति । भाः । एव । अवेति । हन्धे । ताम् । स्वितुः । वरेण्यस्य ।

चित्राम् । इति । श्रामीमयीमिति शमी – मयीम् । शान्त्यै । अग्निः ।

वा । ह । वै । अग्निचितमित्यग्नि – चितम् । दुहे ।

अग्निचिदित्यग्नि – चित् । वा । अग्निम् । दुहे । ताम् । 33 (50)

TS 5.4.7.5

सिवितुवरिण्यस्य चित्रामित्याहैष वा अग्नेर्दोह स्तमस्य कण्व

एव श्रायसो ऽवेत् तेन ह स्मैन् स् स दुहे यदेत्या समिध
मादधात्यग्निचिदेव तद्गिं दुहे सप्त ते अग्ने समिधः

सप्त जिह्वा इत्याह सप्तैवास्य साप्तानि प्रीणाति पूर्णया जुहोति

पूर्ण इव हि प्रजापतिः प्रजापते – [] 34

TS 5.4.7.5 - Padam

स्वितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । दोहः । तम् । अस्य । कण्वः । एव । श्रायसः । अवेत् । तेन । ह । स्म । एनम् । सः । दुहे । यत् । एतया । समिधमिति । सं – इधम् । आदधातीत्या – दधाति । अग्निचिदित्यग्नि – चित् । एव । तत् । अग्निम् । दुहे । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति

सं – इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । आह । सप्त । एव । अस्य । साप्तानि । प्रीणाति । पूर्णया । जुहोति । पूर्णः । इव । हि । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । 34 (50)

TS 5.4.7.6

-राप्त्यै न्यूनया जुहोति न्यूना**द्धि** प्रजापतिः प्रजा असृजत प्रजाना*ण्* सृष्ट्या अग्निर्देवेभ्यो निलायत स दिशोऽनु प्रा-विशज्जुह्नन्मनसा दिशों ध्यायेद्-दिग्भ्य एवैनमवं रुन्धे दद्ध्ना पुरस्ताज्जुहोत्या-ज्येनोपरिष्टात् तेजश्चैवास्मां इन्द्रियं च समीची दधाति द्वादशकपालो

साक्षा- [] 35

TS 5.4.7.6 - Padam

आप्त्यै । न्यूनयेति नि–ऊनया । जुहोति । न्यूनादिति नि – ऊनात् । हि । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजा इति प्र – जाः । असृजत । प्रजानामिति प्र – जानाम् । सृष्ट्यै । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । दिशः । अनु । प्रेति । अविशत् । जुह्वत् । मनसा ।

दिशः । ध्यायेत् । दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । दद्ध्ना । पुरस्तात् । जुहोति । आज्येन । उपरिष्टात् । तेजः । च । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । च । समीची इति । दधाति । द्वादशकपाल इति द्वादश – कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सर इति सं–वथ्सरः । सँवथ्सर इति सं–वथ्सरः । अग्निः । वैश्वानरः । साक्षादितिं स – अक्षात् । 35 (50) TS 5.4.7.7 -देव वैश्वानरमव रुन्धे यत् प्रयाजानूयाजान् कुर्याद्-विकस्तिः सा यज्ञस्य दर्विहोमं करोति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै राष्ट्रं वै वैश्वानरो विण् मरुतो वैश्वानर एं हुत्वा मारुतान् जुहोति राष्ट्र एव विश्वामनु बद्ध्नात्युच्चै-वैश्वानरस्याऽऽश्रावयत्युपा ्शु मारुतान् जुहोति तस्माद्-राष्ट्रं विशमति वदति मारुता भवन्ति मरुतो वै देवानां विशो देवविशेनैवास्मै मनुष्यविश () – मवं रुन्धे सप्त भवन्ति सप्तगणा वै मरुतो गणश एव विशमव रुन्धे गणेन गणमनुद्रत्य जुहोति विशमेवास्मा अनुवर्त्मानं करोति ॥ 36

TS 5.4.7.7 - Padam

एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । यत् । प्रयाजानूयाजानिति प्रयाज – अनूयाजान् । कुर्यात् । विकस्तिरिति वि – कस्तिः । सा । यज्ञस्य । दर्विहोममिति दर्वि – होमम् । करोति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । राष्ट्रम् । वै । वैश्वानरः । विट्। मरुतः । वैश्वानरम् । हुत्वा । मारुतान् । जुहोति । राष्ट्रे । एव । विशम् । अन्विति । बद्ध्नाति । उच्चैः । वैश्वानरस्य । एति । श्रावयति । उपा ७श्वित्युप – अ ७ शु । मारुतान् । जुहोति । तस्मात् । राष्ट्रम् । विशम् । अतीति । वदति । मारुताः । भवन्ति । मरुतः । वै । देवानाम् । विशः । देवविशेनेति देव – विशेन । एव । अस्मै । मनुष्यविश्वामितिं मनुष्य – विशम् () । अवेति । रुन्धे । सप्त । भवन्ति । सप्तगणा इति सप्त – गणाः । वै । मरुतः । गणश इति गण – ज्ञः । एव । विज्ञाम् । अवेति । रुन्धे । गणेन । गणम् । अनुद्रत्येत्यनु – द्रत्य । जुहोति । विशम् । एव । अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु – वर्त्मानम् । करोति ॥ 36 (71)

(अग्ने प्रेह्म – व – स्म – दुहे तां – प्रजापतेः – साक्षान् – । मनुष्यविश – मेकविएशतिश्च (A7)

TS 5.4.8.1

वसोर्द्धारां जुहोति वसोर्मे धारा ऽसदिति वा एषा हूयते घृतस्य वा एनमेषा धारा ऽमुष्मिन् लोके पिन्वमानोप तिष्ठत आज्येन जुहोति तेजो वा आज्यं तेजो वसोर्द्धारा तेजसैवास्मै तेजो ऽव रुधो कामा वै वसोर्द्धारा कामानेवाव रुधे यं कामयेत प्राणानस्यान्नाद्यं वि [] 37

TS 5.4.8.1 - Padam

वसोः । धाराम् । जुहोति । वसोः । मे । धारा । असत् । इति । वै । एषा । हूयते । घृतस्य । वै । एनम् । एषा । धारा । अमुष्मिन्न् । लोके । पिन्वमाना । उपेति । तिष्ठते । आज्येन । जुहोति । तेजः । वै । आज्यम् । तेजः । वसोः । धारा । तेजसा । एव । अस्मै । । तेजः । अवेति । रुन्धे । अथो इति । कामाः । वै । वसोः । धारा । कामान् । एव । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत ।

प्राणानिति प्र – अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । – । वीति । 37 (50)

TS 5.4.8.2

च्छिन्द्यामिति विग्राहं तस्य जुहुयात् प्राणानेवास्यान्नाद्यं वि च्छिनति यं कामयेत प्राणानस्यान्नाद्य सं तनुयामिति सन्ततां तस्य जुहुयात् प्राणानेवास्यान्नाद्य सं तनोति द्वादश द्वादशानि जुहोति द्वादश मासाः संवथ्सरः संवथ्सरेणैवास्मा अन्नमव रुन्धे ऽन्नं च म ऽक्षुच्य म इत्याहैतद् वा — [] 38

TS 5.4.8.2 - Padam

छिन्द्याम् । इति । विग्राहमिति वि – ग्राहम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । विति । छिनति । यम् । कामयेत । प्राणानिति प्र – अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । समिति । तनुयाम् । इति । सन्ततामिति सं – तताम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानिति प्र – अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । समिति । तनोति । द्वाद्या । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । समिति । तनोति । द्वाद्या ।

द्वादशानि । जुहोति । द्वादश । मासाः । स्वध्सर इति सं-वध्सरः ।
स्वध्सरेणेति सं - वध्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति ।
रुन्धे । अन्नम् । च । मे । अक्षुत् । च । मे । इति । आह ।
एतत् । वै । 38 (50)

TS 5.4.8.3

अन्नस्य रूप्ं रूपेणैवान्नमव रुन्धे उग्निश्च म आपश्च म इत्याहैषा
वा अन्नस्य योनिः सयोन्येवान्नमव रुन्धे ऽर्द्धेन्द्राणि जुहोति देवता

एवाव रुन्धे यथ् सर्वेषा-मर्द्धिमिन्द्रः प्रति तस्मादिन्द्रो देवतानां

भूयिष्ठभाक्तम इन्द्रमुत्तर-माहेन्द्रियमेवास्मि-न्रुपरिष्टाद् दधाति

यज्ञायुधानि जुहोति यज्ञो – [] 39

TS 5.4.8.3 - Padam

अन्नस्य। रूपम्। रूपेण। एव। अन्नम्। अवेति। रुन्धे। अग्निः। च। मे। आपः। च। मे। इति। आह्। एषा। वै। अन्नस्य। योनिः। सयोनीति स – योनि। एव। अन्नम्। अवेति। रुन्धे। अर्द्धेन्द्राणीत्यर्द्ध – इन्द्राणि। जुहोति। देवताः। एव। अवेति।

रुन्धे । यत् । सर्वेषाम् । अर्द्धम् । इन्द्रः । प्रतीति । तस्मात् । इन्द्रः । देवतानाम् । भूयिष्ठभाक्तम इति भूयिष्ठभाक्-तमः । इन्द्रम् । उत्तरमित्युत्–तरम् । आह । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । उपरिष्टात् । दधाति । यज्ञायुधानीति यज्ञ-आयुधानि । जुहोति । यज्ञः । 39 (50) TS 5.4.8.4 वै यज्ञायुधानि यज्ञमेवाव रुन्धे ऽथो एतद्-वै यज्ञस्य रूप ए रूपेणैव यज्ञमवं रुन्धे ऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च म इत्याह स्वगाकृत्या अग्निश्च मे घर्मश्च म इत्याहैतद् वै ब्रह्मवर्चसस्य रूप ए रूपेणैव ब्रह्मवर्चस-मवं रुन्ध ऋक्चं में सामं च म इत्याहै - [] 40

TS 5.4.8.4 - Padam

वै । यज्ञायुधानीति यज्ञ-आयुधानि । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । अथो इति । एतत् । वै । यज्ञस्य । रूपम् । रूपेणं । एव । यज्ञम् । अवेति । रुन्धे । अवभृथ इत्यव – भृथः । च । मे । स्वगाकार इति स्वगा – कारः । च । मे । इति । आह । स्वगाकृत्या इति स्वगा – कृत्यै । अग्निः । च । मे । घर्मः । च ।

TS 5.4.8.5 - Padam

एतत्। वै। छन्दसाम्। रूपम्। रूपेण । एव। छन्दा एसि।
अवेति। रुन्धे। गर्भाः। च। मे। वथ्साः। च। मे। इति।
आह् । एतत्। वै। पशूनाम्। रूपम्। रूपेण। एव। पशून्।
अवेति। रुन्धे। कल्पान्। जुहोति। अक्लृप्तस्य। क्लृप्त्यै।
युग्मदयुजे इति युग्मत् – अयुजे। जुहोति।

TS 5.4.8.6

TS 5.4.8.6 - Padam

त्रयस्त्रिण्शदिति त्रयः – त्रिण्शत् । वै । देवताः । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । एति । अष्टाचत्वारिज्ञात इत्यष्टा – चत्वारिज्ञातः । जुहोति । अष्टाचत्वारिज्ञादक्षरेत्यष्टाचत्वारिज्ञात्-अक्षरा । जगती । । । । जागताः । पञ्चवः । जगत्या । एव । अस्मै । पञ्चन् । अवेति । रुन्धे । वाजः । च । प्रसव इति प्र—सवः । च । इति । द्वादशम् । । ॥ । जुहोति । द्वादश । मासाः । संवथ्सर इति सं – वथ्सरः । सँवथ्सर इति सं-वथ्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति ॥ 42 (49) (वि – वै – यज्ञः–सामं च म इत्याह – च तिस्र – . श्रैकान्नपञ्चाशच्च) (A8) TS 5.4.9.1 अग्निर्देवेभ्यो ऽपाक्रामद्-भागधेयमिच्छमानस्तं देवा अब्रुवन्नुप

अग्निर्देवेभ्यो ऽपाक्रामद्-भागधेयमिच्छमानस्तं देवा अबुवन्नुप न आ वर्तस्व हव्यं नो वहेति सो ऽब्रवीद्-वरं वृणै मह्यमेव न जा जप्रस्वीयं जुहवन्निति तस्मादग्नये वाजप्रस्वीयं जुह्नति यद्-वाजप्रस्वीयं जुहोत्यग्निमेव तद्-भागधेयेन स-मर्द्धयत्यथो

अभिषेक एवास्य स चतुर्दशभिर्जुहोति सप्त ग्राम्या ओषधयः सप्ता – [] 43

TS 5.4.9.1 - Padam

अग्निः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । भागधेयमिति भाग-धेयम् । इच्छमानः । तम् । देवाः । अब्रुवन्न् । उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः । वह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मह्यम् । एव । वाजप्रसवीयमिति वाज – प्रसवीयम् । जुहवन्न् । इति । ा । । तस्मात् । अग्नये । वाजप्रसवीयमिति वाज – प्रसवीयम् । जुह्नति । यत् । वाजप्रसवीयमिति वाज – प्रसवीयम् । जुहोति । अग्निम् । एव । तत् । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । समिति । अर्द्धयति । अथो इति । अभिषेक इत्यंभि – सेकः । एव । अस्य । सः । चतुर्दशभिरिति चतुर्दश - भिः। जुहोति। सप्त। ग्राम्याः। ओषधयः । सप्त । 43 (50)

TS 5.4.9.2 -*ऽऽरण्या उभयीषामवरुद्ध्या अन्नस्यानस्य जुहोत्यनस्यानस्या-न्तर्ध्या औदुम्बरेण सुवेण जुहोत्यूर्गा उदुम्बर ऊर्गन्नमूर्जैवास्मा ऊर्जमन्नमवं रुन्धे ऽग्निर्वे देवाना-मभिषिक्तोऽग्निचिन्-मनुष्याणां तस्मादग्निचिद्-वर्.षति न धावेदवरुद्ध ह्यस्या-न्नमन्नमिव खलु वै वर्.षं यद्-धावेदन्नाद्याद्-धावेदुपावर्तेता-न्नाद्यमेवाभ्यु - [] 44 **TS 5.4.9.2 - Padam** आरण्याः । उभयीषाम् । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य – अन्नस्य । जुहोति । अन्नस्यानस्येत्यनस्य – अन्नस्य । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै । औदुंबरेण । स्रुवेण । जुहोति । ऊर्क् । वै । उदुंबरः । ऊर्क् । अन्नम् । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अग्निः । वै । देवानाम् । अभिषिक्त इत्यभि – सिक्तः ।

अग्निचिदित्यग्नि – चित् । मनुष्याणाम् । तस्मात् ।

अग्निचिदित्यग्नि – चित् । वर्.षति । न । धावेत् ।

TS 5.4.9.3

-पावर्तते नक्तोषासेति कृष्णायै श्वेतवथ्सायै पयसा जुहोत्यह्रैवास्मै
गित्रं प्र दापयित रात्रिया ऽह-रहोरात्रे एवास्मै प्रते काममन्नाद्यं दुहाते
गष्ट्रभृतो जुहोति राष्ट्रमेवाव रुन्धे षड्भिर्जुहोति षड् वा ऋतव ऋतुष्वेव
प्रिति तिष्ठति भुवनस्य पत इति रथमुखे पञ्चाऽऽहुतीर्जुहोति वज्रो वै
रथो वज्रेणैव दिशो – [] 45

TS 5.4.9.3 - Padam

अन्नाद्यमित्यन्न — अद्यम् । दुहाते इति । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र — भृतः । जुहोति । राष्ट्रम् । एव । अवेति । रुन्धे । षिक्षिरिति षट् — भिः । जुहोति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । भुवनस्य । पते । इति । रथमुख इति रथ — मुखे । पञ्च । आहुतीरित्या — हुतीः । जुहोति । वज्रः । वै । रथः । वज्रेण । एव । दिशः । 45 (50)

TS 5.4.9.4

-ऽभि जयत्यग्निचित्र ह वा अमुष्मिन् लोके वातोऽभि पवते वातनामानि जुहोत्यभ्येवैन-ममुष्मिन् लोके वातः पवते त्रीणि जुहोति त्रय इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो वातमव रुन्धे समुद्रो ऽसि नभस्वानित्याहैतद्-वै वातस्य रूप् रूपेणैव वातमव रुन्धे ऽञ्जलिना जुहोति न ह्येतेषामन्यथा () ऽऽहुतिरवकल्पते ॥ 46

TS 5.4.9.4 - Padam

अभीति । जयति । अग्निचितमित्यग्नि – चितम् । ह । वै । — । —— — । अमुष्मिन्न् । लोके । वातः । अभीति । पवते । ———

वातनामानीति वात – नामानि । जुहोति । अभीति । एव । एनम् । अमुष्मिन्न् । लोके । वातः । पवते । त्रीणि । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । वातम् । अवेति । रुन्धे । समुद्रः । असि । नभस्वान् । इति । आह । एतत् । वै । वातस्य । क्षपम् । रूपेण । एव । वातम् । अवेति । रुन्धे । अञ्जलिना । जुहोति । न । हि । एतेषाम् । अन्यथा () । आहुतिरित्या – हुतिः । अवकल्पत इत्यव – कल्पते ॥ 46 (52) (ओषधयः सप्ता – भि – दिशो – उन्यथा – हे च) (A9) TS 5.4.10.1 सुवर्गाय वै लोकाय देवरथो युज्यते यत्राकूताय मनुष्यरथ एष खलु वै देवरथो यदग्निरग्निं युनज्मि शवसा घृतेनेत्याह युनक्त्येवैन ए स एनं युक्तः सुवर्गं लोकमभि वहति यथ् सर्वाभिः पञ्चभि-र्युञ्ज्याद्-युक्तोऽस्याऽग्निः प्रच्युतः स्यादप्रतिष्ठिता आहुत्तयः स्य-रप्रतिष्ठिताः स्तोमा अप्रतिष्ठितान्युक्थानि तिसृभिः प्रातस्सवनेऽभि मृशति त्रिवृ [] 47

TS 5.4.10.1 - Padam

सुवर्गायेति सुवः – गाय । वै । लोकाय । देवरथ इति देव – रथः । युज्यते । यत्राकूतायेति यत्र – आकूताय । मनुष्यरथ इति मनुष्य – रथः । एषः । खलुं । वै । देवरथ इति देव – रथः । यत् । अग्निः । अग्निम् । युनज्मि । शवसा । घृतेन । इति । आह । युनिक । एव । एनम् । सः । एनम् । युक्तः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । अभीति । वहति । यत् । सर्वाभिः । पञ्चिभिरिति पञ्च – भिः । युञ्ज्यात् । युक्तः । अस्य । अग्निः । प्रच्युंत इति प्र – च्युतः । स्यात् । अप्रतिष्ठिता इत्यप्रति – स्थिताः । आहुतय इत्या – हुतयः । स्युः । अप्रतिष्ठिता इत्यप्रति – स्थिताः । स्तोमाः । अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति – स्थितानि । उक्थानि । तिसृभिरिति तिसृ – भिः । प्रातस्सवन इति प्रातः – सवने । अभीति । मृशति । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । 47 (50)

TS 5.4.10.2

न्द्रा अग्निर्यावानेवा-ग्निस्तं युनिक्त यथा उनिस युक्त आधीयत एवमेव तत् प्रत्याहुतयस्तिष्ठन्ति प्रति स्तोमाः प्रत्युक्थानि यज्ञायज्ञियस्य स्तोत्रे द्वाभ्यामभि मृशत्येतावान्. वै यज्ञो यावानग्निष्टोमो भूमा त्वा अस्यात ऊर्द्ध्वः क्रियते यावानेव यज्ञ-स्त-मन्ततो उन्वारोहित द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्या एकयाऽप्रस्तुतं भवत्यथा- [] 48

TS 5.4.10.2 - Padam

वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । युनिक् । यथा ।
अनिस । युक्ते । आधीयत् इत्या – धीयते । एवम् । एव । तत् ।
प्रतीति । आहुतय इत्या – हुतयः । तिष्ठन्ति । प्रतीति । स्तोमाः ।
प्रतीति । उक्थानि । यज्ञायज्ञियस्य । स्तोत्रे । द्वाभ्याम् ।
अभीति । मृशति । एतावान् । वै । यज्ञः । यावान् ।
अग्निष्टोम इत्यग्नि – स्तोमः । भूमा । तु । वै । अस्य । अतः ।
उर्द्ध्वः । क्रियते । यावान् । एव । यज्ञः । तम् । अन्ततः ।
अन्वारोहतीत्यनु – आरोहति । द्वाभ्याम् ।

प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । एकया । अप्रस्तुतमित्यप्र–स्तुतम् । । । । भवति । अथ । 48 (50)

TS 5.4.10.3 - Padam

अभीति । मृशति । उपेति । एनम् । उत्तर इत्युत् – तरः । यज्ञः । नमति । अथो इति । सन्तत्या इति सं – तत्यै । प्रेति । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । अग्निम् । चिनुते । न । वै । एतस्य । अनिष्टके । आहुतिरित्या – हुतिः । अवेति । कल्पते । याम् । वै । एषः । अनिष्टके । आहुतिरित्या – हुतिः । अवेति । जुहोति । स्वति । वै । सा । ताम् । स्रवन्तीम् । यज्ञः । अनु । परेति । स्रविति । वै । सा । ताम् । स्रवन्तीम् । यज्ञः । अनु । परेति ।

TS 5.4.10.4

न यज्ञः पराभवित न यजमानो ऽष्टावुप दधात्यष्टाक्षरा गायत्री

गायत्रेणैवैनं छन्दसा चिनुते यदेकादश त्रैष्टुभेन यद् द्वादश

गायत्रेणैवैनं छन्दसा चिनुते यदेकादश त्रैष्टुभेन यद् द्वादश

गायत्रेणैवैनं छन्दोभिरेवैनं चिनुते नपात्को वै नामैषोऽग्निर्यत् पुनिश्चितिर्य

एवं विद्वान् पुनिश्चितिं चिनुत आ तृतीयात् पुरुषादन्नमित्

यथा वै पुनराधेय एवं पुनिश्चितिर्योऽग्न्याधेयेन न– [] 50

TS 5.4.10.4 - Padam

न । यज्ञः । पराभवतीति परा – भवति । न । यजमानः । अष्टौ । उपेति । दधाति । अष्टाक्षरेत्यष्टा – अक्षरा । गायत्री । गायत्रेण । एव । एनम् । छन्दसा । चिनुते । यत् । एकादश । त्रैष्टुभेन । यत् । द्वादश । जागतेन । छन्दोभिरिति छन्दः – भिः । एव । एनम् । चिनुते । नपात्कः । वै । नाम । एषः । अग्निः । यत् ।

पुनश्चितिरिति पुनः - चितिः । यः । एवम् । विद्वान् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । एति । तृतीयात् । पुरुषात् । अन्नम् । । अति । यथा । वै । पुनराधेय इति पुनः – आधेयः । एवम् । पुनश्चितिरिति पुनः – चितिः । यः । अग्न्याधेयेनेत्यग्नि–आधेयेन ।

न । 50 (50)

TS 5.4.10.5

धर्नोति स पुनराधेयमा धत्ते यो ऽग्निं चित्वा नर्द्ध्नोति स पुनश्चितिं चिनुते यत् पुनिश्चितिं चिनुत ऋद्ध्या अथो खल्वाहुर्न चेतव्येति रुद्रो वा एष यदग्निर्यथा व्याघ्र एं सुप्तं बोधयति तादृगेव तदथो खल्वाहुश्चेतव्येति यथा वसीया एसं भागधेयेन बोधयति तादृगेव तन्मनु – रग्नि – मचिनुत () तेन नाऽऽर्द्ध्नोथ्स एतां पुनश्चितिमपश्यत् तामचिनुत तया वै स आर्द्ध्नोद्—यत् पुनश्चितिं चिनुत ऋद्ध्यै ॥ 51

TS 5.4.10.5 - Padam

ऋध्नोति । सः । पुनराधेयमिति पुनः-आधेयम् । एति । धत्ते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । ऋद्ध्नोति । सः ।

पुनश्चितिमितिं पुनः - चितिम् । चिनुते । यत् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । ऋद्ध्यै । अथो इति । खलु । आहुः । न । चेतव्या । इति । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । यथा । व्याघ्रम् । सुप्तम् । बोधयिति । तादृक् । एव । तत् । अथो इति । ्रा । । । । । । । । । । । । । वसीयां एसम् । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । बोधयति । तादृक् । एव । तत् । मनुः । अग्निम् । अचिनुत ()। तेन । न । आर्द्ध्नोत् । सः । एताम् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । अपञ्यत् । ताम् । अचिनुत । तया । वै । सः । आर्द्ध्नोत् । यत् । पुनश्चितिमिति पुनः – चितिम् । चिनुते । ऋद्ध्यै ॥ 51 (67) ' (त्रिवृ–दथ–तिष्ठ–न्त्यग्न्याधेयेन ना–चिनुत–सप्तदश– च) (A10) TS 5.4.11.1

ा जुन्दिश्चितं चिन्वीत पुशुकामः पुशवो वै छन्दा एसि पुशुमानेव भवित चुन्दिश्चितं चिन्वीत पुशुकामः पुशवो वै छन्दा एसि पुशुमानेव भवित चुनेचितं चिन्वीत सुवर्गकामः रूथेनो वै वयसां पितिष्ठः रूथेन एव च च च च मूल्या सुवर्गं लोकं पतित कङ्कचितं चिन्वीत यः कामयेत

TS 5.4.11.1 - Padam

छन्दश्चितमिति छन्दः – चितम् । चिन्वीत । पशुकाम इति पशु – कामः । पश्चवः । वै । छन्दा ्सि । पशुमानिति पशु–मान् । एव । भवति । रथेनचितमिति रथेन – चितम् । चिन्वीत । सुवर्गकाम इति सुवर्ग – कामः । ३येनः । वै । वयसाम् । पतिष्ठः । इयेनः । एव । भूत्वा । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । पति । कङ्कचितमिति कङ्क - चितम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । शीर्.षण्वानिति शीर्.षण् – वान् । अमुष्मिन्न् । लोके । स्याम् । इति । शीर्.षण्वानिति शीर्.षण् – वान् । एव । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । अलजचितमित्यलज – चितम् । चिन्वीत । चतुस्सीतमिति चतुः – सीतम् । प्रतिष्ठाकाम इति प्रतिष्ठा-कामः । चतस्रः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । प्रउगचितमिति

प्रउग – चितम् । चिन्वीत । भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य – वान् । प्रेति । 52 (50)

TS 5.4.11.2

-व भ्रातृत्यान् नुदत उभयतः प्रउगं चिन्वीत यः कामयेत प्र जातान् भ्रातृत्यान् नुदेय प्रति जनिष्यमाणानिति प्रैव जातान् भ्रातृत्यान् नुदते प्रति जनिष्यमाणानिति प्रैव जातान् भ्रातृत्यान् नुदते प्रति जनिष्यमाणान् रथचक्रचितं चिन्वीत भ्रातृत्यवान्. वज्रो वै रथो वज्रमेव भ्रातृत्येभ्यः प्र हरति द्रोणचितं चिन्वीतान्नकामो द्रोणे वा अन्नं भ्रियते सयोन्येवान्नमव रुन्धे समूह्यं चिन्वीत प्रशुकामः प्रशुमानेव भवति – [] 53

TS 5.4.11.2 - Padam

एव । भ्रातृत्यान् । नुदते । उभयतः प्रउगमित्युभयतः – प्रउगम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । प्रेति । जातान् । भ्रातृत्यान् । नुदेय । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । इति । प्रेति । एव । जातान् । भ्रातृत्यान् । नुदते । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । रथचक्रचितमिति । जनिष्यमाणान् । रथचक्रचितमिति । प्रविन्वीत । भ्रातृत्यवानिति भ्रातृत्य – वान् । रथचक्र – चितम् । चिन्वीत । भ्रातृत्यवानिति भ्रातृत्य – वान् ।

। । ॥ । । वज्रः । वै । रथः । वज्रम् । एव । भ्रातृव्येभ्यः । प्रेति । हरति । प्रोणचितमिति द्रोण – चितम् । चिन्वीत । अन्नकाम इत्यन्न–कामः । ्राणे । वै । अन्नम् । भ्रियते । सयोनीति स-योनि । एव । अन्नम् । । । । ॥ । । । अवेति । रुन्धे । समूह्यमिति सां – ऊह्यम् । चिन्वीत । पशुकाम इति पशु – कामः । पशुमानिति पशु – मान् । एव । भवति । 53 (50) TS 5.4.11.3 परिचाय्यं चिन्वीत ग्रामकामो ग्राम्येव भवति रुमशानचितं चिन्वीत यः कामयेत पितृलोक ऋद्ध्नुयामिति पितृलोक एवर्द्ध्नोति विश्वामित्रजमदग्नी वसिष्ठेना उस्पर्द्धेता ए स एता जमदग्निर्विहव्या अपञ्यत् ता उपाधत्त ताभिर्वै स वसिष्ठस्येन्द्रियं वीर्यमवृङ्क यद्-विहव्या उपद्यातीन्द्रियमेव ताभिवीयं यजमानो भ्रातृव्यस्य वृङ्के होतुर्द्धिष्णिय उप दधाति यजमानायतनं वै – [] 54 TS 5.4.11.3 - Padam

परिचाय्यमिति परि – चाय्यम् । चिन्वीत । ग्रामकाम इति

ग्राम – कामः । ग्रामी । एव । भवति । रुमशानचितमिति

रुमशान – चितम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । पितृलोक इति पितृ – लोके । ऋद्ध्नुयाम् । इति । पितृलोक इति पितृ – लोके । एव । ऋद्ध्नोति । विश्वामित्रजमदग्नी इति विश्वामित्र – जमदग्नी । वसिष्ठेन । अस्पर्द्धेताम् । सः । एताः । जमदिग्नः । विहव्या इति वि – हव्याः । अपञ्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । वसिष्ठस्य । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवृङ्क । यत् । विहव्या इति । । । । । । । । वि – हव्याः । उपद्यातीत्युप – द्याति । इन्द्रियम् । एव । ताभिः । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य । वृङ्के । होतुः । धिष्णिये । उपेति । दधाति । यजमानायतनमिति यजमान – आयतनम् । वै । 54 (50) TS 5.4.11.4 होता स्व एवास्मा आयतन इन्द्रियं वीर्यमव रुन्धे द्वादशोप दधाति । । । । । । । । । इादशाक्षरा जगती जागताः पशवो जगत्यैवास्मै पशूनव रुन्धे ा । । । । । । । । । ऽष्टावष्टावन्येषु धिष्णियेषूप दधात्यष्टाशाकाः पश्चवः पशूनेवाव रुन्धे षण्मार्जालीये षड् वा ऋतव ऋतवः खलु वै देवाः पितर ऋतूनेव देवान् पितृन् प्रीणाति ॥ 55

TS 5.4.11.4 - Padam

॥ । होता । स्वे । एव । अस्मै । आयतन इत्या – यतने । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवेति । रुन्धे । द्वादश । उपेति । दधाति । द्वादशाक्षरेति द्वादेश – अक्षरा । जगती । जागताः । पशवः । जगत्या । एव । । । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । अष्टावष्टावित्यष्टौ—अष्टौ । अन्येषु । धिष्णियेषु । उपेति । दधाति । अष्टाराफा इत्यष्टा – राफाः । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । षट् । मार्जालीये । षट् । वै। ऋतवः। ऋतवः। खलुं। वै। देवाः। पितरः। ऋतून्। एव। देवान् । पितृन् । प्रीणाति ॥ 55 (48) (प्र – भवति – यजमानायतनं ^{*}वा – अष्टाचत्वारि ्शच्च) (A11) TS 5.4.12.1 पवस्व वाजसातय इत्यनुषुक् प्रतिपद्-भवति तिस्रो उनुषुभ श्चतस्रो गायत्रियो यत् तिस्रो ऽनुष्टुभ-स्तस्मा-दश्च-स्त्रिभिस्तिष्ट्र स्तिष्ठति यच्चतस्रो गायत्रिय स्तस्माथ् सर्वा अतुरः पदः प्रतिदधत् पलायते परमा वा एषा छन्दंसां यदनुष्टुक् परमश्चतुष्टोमः स्तोमानां

परमस्त्रिरात्रो यज्ञानां परमोऽश्वः पशूनां परमेणैवैनं परमतां गमयत्येकवि थ्रा-महर्भवति - [] **56** TS 5.4.12.1 - Padam पवस्व । वाजसातय इति वाज – सातये । इति । अनुष्टुगित्यनु – स्तुक् । प्रतिपदितिं प्रति – पत् । भवति । तिस्रः । । । । । । अनुष्ट्रभ इत्यनु – स्तुभः । चतस्रः । गायत्रियः । यत् । तिस्रः । । । ॥ । । । अनुष्टुभ इत्यनु – स्तुभः । तस्मात् । अश्वः । त्रिभिरिति त्रि-भिः । तिष्ठन्न् । तिष्ठति । यत् । चतस्रः । गायत्रियः । तस्मात् । सर्वान् । चतुरः । पदः । प्रतिदधदितिं प्रति – दधत् । पलायते । परमा । वै । एषा । छन्दंसाम् । यत् । अनुष्टुगित्यनु – स्तुक् । परमः । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः । स्तोमानाम् । परमः । त्रिरात्र इति

अहः । भवति । 56 (50)

TS 5.4.12.2

यस्मिन्नश्च आलभ्यते द्वादश्च मासाः पञ्चर्तवस्त्रय इमे लोका
असावादित्य एकवि एश एष प्रजापितः प्राजापत्यो ऽश्वस्तमेव

साक्षादृद्ध्नोति शक्वरयः पृष्ठं भवन्त्यन्यदन्य – च्छन्दोऽन्येन्ये वा

एते पश्च आ लभ्यन्त उतेव ग्राम्या उतेवाऽऽरण्या यच्छक्वरयः

पृष्ठं भवन्त्यश्वस्य सर्वत्वाय पार्थुरश्मं ब्रह्मसामं भवति रिश्मना

वा अश्वो – [] 57

TS 5.4.12.2 - Padam

यस्मिन्न् । अश्वः । आलभ्यत् इत्या – लभ्यते । द्वादेश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । एकवि एश इत्येक – वि एशः । एषः । प्रजापतिरिति प्रजा-पितः । प्राजापत्य इति प्राजा – पत्यः । अश्वः । तम् । एव । साक्षादिति स – अक्षात् । ऋद्ध्नोति । शक्वरयः । पृष्ठम् । भवन्ति । अन्यदन्यदित्यन्यत् – अन्यत् । छन्दः । अयेन्य इत्यन्ये – अन्ये । वै । एते । पश्वः । एति । लभ्यन्ते । अन्येन्य इत्यन्ये – अन्ये । वै । एते । पश्वः । एति । लभ्यन्ते ।

उत । इव । ग्राम्याः । उत । इव । आरण्याः । यत् । शक्वंरयः ।
पृष्ठम् । भवन्ति । अश्वस्य । सर्वत्वायेति सर्व – त्वाय ।
पार्थुरश्ममिति पार्थु – रश्मम् । ब्रह्मसाममिति ब्रह्म – सामम् ।
भवति । रश्मिना । वै । अश्वः । 57 (50)

TS 5.4.12.3

यत ईश्वरो वा अश्वो ऽयतो ऽप्रतिष्ठितः परां परावतं गन्तोर्यत्

पार्थुर्ग्नमं ब्रह्मसामं भवत्यश्वस्य यत्यै धृत्यै संकृत्यच्छावाकसामं

भवत्युथ्सन्नय्ज्ञो वा एष यदश्वमेधः क स्तद् – वेदेत्याहुर्यदि सर्वो वा

क्रियते न वा सर्व इति यथ् संकृत्यच्छावाकसामं भवत्यश्वस्य

सर्वत्वाय पर्याप्त्या अनन्तरायाय सर्वस्तोमो ऽतिरात्र उत्तममहर्भवति

() सर्वस्याऽऽप्त्यै सर्वस्य जित्यै सर्वमेव तेनाऽऽप्नोति

मर्वं जयति ॥ 58

TS 5.4.12.3 - Padam

यतः । ईश्वरः । वै । अश्वः । अयतः । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति–स्थितः ।
— ॥ ॥ ॥

पराम् । परावतमिति परा – वतम् । गन्तोः । यत् ।

```
पार्थुरञ्ममिति पार्थु - रञ्मम् । ब्रह्मसाममिति ब्रह्म - सामम् ।
भवति । अश्वस्य । यत्यै । धृत्यै । संकृतीति सं – कृति ।
अच्छावाकसाममित्यच्छावाक – सामम् । भवति । उथ्सन्नयज्ञ
इत्युथ्सन्न – यज्ञः । वै । एषः । यत् । अश्वमेध इत्यश्च – मेधः ।
कः । तत् । वेद । इति । आहुः । यदि । सर्वः । वा । क्रियते । न ।
वा। सर्वः। इति। यत्। संकृतीति सं – कृति।
अच्छावाकसाममित्यच्छावाक – सामम् । भवति । अश्वस्य ।
सर्वत्वायेति सर्व – त्वाय । पर्याप्त्या इति परि – आप्त्यै ।
। । ।
अनन्तरायायेत्यनन्तः – आयाय । सर्वस्तोम इति सर्व – स्तोमः ।
।
अतिरात्र इत्यति – रात्रः । उत्तममित्युत् – तमम् । अहः ।
भवति ()। सर्वस्य । आप्त्यै । सर्वस्य । जित्यै । सर्वम् । एव ।
तेन । आप्नोति । सर्वम् । जयति ॥ 58 (60)
,
(अहर्भवति – वा अश्वो – ऽहर्भवति – दश च) (A12)
```

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams:(देवासुरास्तेन – र्तृव्या – रुद्रो – उरुम – तृषदे व – डुदेनं –

प्राचीमिति – वसोधीरा – मिनर्देवेभ्यः – सुवर्गाय यत्राकृताय –

छन्दश्चितं – पवस्व – द्वादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :
(देवासुरा – अजायां – वै ग्रुमुष्टिः – प्रथमो देवयतामे – तहै

।

छन्दसा – मृध्नो – त्यष्टौ पञ्चाशत्)

First and Last Padam of Fourth Prasnam of 5th Kandam (देवासुराः – सर्वं जयति)

> ॥ हरिः ओं ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 5, Prasanam 4 (TS 5.4)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	191
Anuvakam 2	4	189
Anuvakam 3	5	230
Anuvakam 4	5	249
Anuvakam 5	5	240
Anuvakam 6	6	310
Anuvakam 7	7	371
Anuvakam 8	6	299
Anuvakam 9	4	202
Anuvakam 10	5	267
Anuvakam 11	4	198
Anuvakam 12	3	160
Total →	58	2906

Notes:

- 1. Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- 2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in